

UTICAJ PANDEMIJE COVID – 19 NA DOP SPORTSKIH CENATARA

Simona Joksimović¹

SAŽETAK

Društvenu odgovornost možemo posmatrati kroz ekonomsku dimenziju, socijalnu i ekološku. Predmet ovog rada jeste prije svega socijalna dimenzija posmatranja društvene odgovornosti kroz rad sportskih centara i to u određenom vremenskom periodu, tokom pandemije COVID - 19, ali i ekonomska bez koje ne može da funkcioniše ni jedan segment društva. Cilj rada jeste pokazati da su programi sporta i rekreacije važan su dio slobodnog vremena, te da je pandemija COVID – 19 uticala kako na rekreativce, tako i na sportske radnike.

KLJUČE RIJEČI: COVID 19, društvena odgovornost, sport, ekonomija

SUMMARY

We can observe social responsibility through the economic dimension, social and environmental. The subject of this paper is primarily the social dimension of observing social responsibilities through the work of sports centers and in a certain period of time, during the COVID-19 pandemic, but also the economic one without which no segment of society can function. The aim of this paper is to show that sports and recreation programs are important in free time, and that the COVID-19 pandemic affected recreation and sports workers.

KEYWORDS: COVID 19, social responsibility, sport, economy

UVOD

Tokom 2021. godine, kada su u pitanju mjere u RS sa radom su bile najduže uskraćene kulturne institucije, fitnes centri i škole sporta za djecu. Ove oblasti su bile zatvorene i u trenutku kad se otvaraju ugostiteljski objekti i tržni centri, što izaziva nerazumijevanje radnika iz oblasti kulture i sporta koji su tokom pandemije ispoštovali sve preporučene epidemiološke mjere.

U prvoj četvrtini godine treninzi i sportsko-rekreativne aktivnosti dopuštene su u zatvorenim sportskim objektima koji mogu udovoljiti posebnim tehničkim i sigurnosnim uslovima.

Upravo zbog situacije kakva je bila nametnuta svim organizacijama, a izuzetno sportskim centrima, rađeno je istraživanje za ovaj rad.

¹ Diplomirani novinar, fitnes instruktor, simona.joksimovic@blc.edu.ba

Sproveli smo anketu među rekreativcima i sportskim radnicima, da bi uvidjeli da li je opredjeljenost prema društveno odgovornom poslovanju na visokom nivou, te na koji način to razumiju sportski radnici.

DOP I KRIZA UZROKOVANA COVID -19

Društveno odgovorno poslovanje dio je poslovne kulture i etičkih principa koji su izraženi misijom, vizijom i vrijednostima, a pomoću kojih se oblikuje organizacijsko ponašanje preduzeća. S obzirom na to da je društveno odgovorno poslovanje sve više u fokusu promatranja i akademskih stručnjaka, postoje istraživanja koja se bave pitanjima novih načina njegove primjene. Prema tome, društvenu odgovornost možemo posmatrati kroz ekonomsku dimenziju (edukacije, mentorstva i savjetodavne usluge), socijalnu (ulaganja u lokalnu zajednicu, programi za podsticanje umjetnosti, muzike, kulture i sporta, zdravstveni programi, borba protiv korupcije, društvene vrijednosti i tradicija) i ekološku (istraživanje životne sredine, programi zaštite vazduha, vode i zemlje otpadom te svijest o globalnom zatopljenju i emisiji štetnih plinova).

Predmet ovog rada jeste prije svega socijalna dimenzija posmatranja društvene odgovornosti kroz rad sportskih centara i to u određenom vremenskom periodu, tokom pandemije COVID - 19, ali i ekonomska bez koje ne može da funkcioniše ni jedan segment društva.

Cilj rada jeste pokazati da su programi sporta i rekreacije važan su dio slobodnog vremena, te da je pandemija COVID – 19 uticala kako na rekreativce, tako i na sportske radnike. Podaci pokazuju da je u BiH tokom pandemije korona virusa bez posla ostalo oko 30.000 radnika. Sindikati strahuju da bi broj otpuštenih mogao rasti, a sociolozi upozoravaju na negativne posljedice. Oko 28.000 radnika radnika u Federaciji BiH i oko 2.000 radnika u Republici Srpskoj ostalo je bez posla od polovine marta 2020. godine, kada je u BiH intenzivirano provođenje vanrednih mjera za sprečavanje širenja zaraze koronavirusom. Najugroženija je uslužna djelatnost, među koje spada i rekreacija.

ISTRAŽIVANJE I DISKUSIJA

Sproveli smo anketu među rekreativcima i sportskim radnicima, da bi uvidjeli da li je opredjeljenost prema društveno odgovornom poslovanju na visokom nivou, te na koji način to razumiju sportski radnici.

Anketa je sprovedena od 10. maja do 1. Juna 2021. godine i obuhvata odgovore 103 ispitanika u BiH, koji su svoje odgovore slali putem google upitnika. Na pitanje je odgovorilo 88 žena i 12 muškaraca, dok se tri ispitanika nisu izjasnila po polu.

Da bi imali tačan prikaz odgovora, ispitanike smo dijelili na rekreativce i sportske radnike, gdje smo očekivano imali veći procenat odziva rekreativaca.

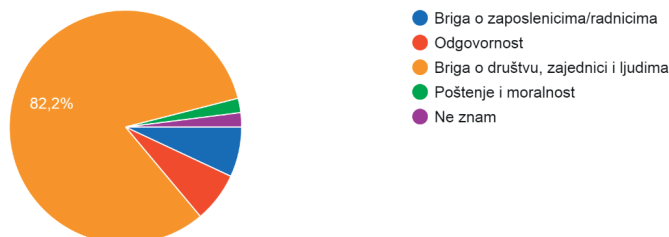
Nastojali smo saznati koliko ispitanici poznaju termin društveno odgovornog poslovanja, na što imamo veoma pozitivno iskustvo. Većina ispitanika poznaje pojam društveno odgovornog poslovanja, što nas navodi na zaključak da DOP ima budućnost i perspektivu u BiH kao prepoznatljiv i primjenjiv model.

Kako bismo precizirali poznavanje društveno odgovornog poslovanja, ispitanicima smo ponudili odgovore, uz mogućnost i dopisivanja sopstvenog odgovora. Uvidjeli smo da je 82,2 % ispitanika odabrao cjelovito značenje i određenje pojma DOP-a. Ova činjenica po-

novo ohrabruje i navodi na zaključak da se organizacije koje vode računa o zaposlenima, zajednici i okolini itekako prepoznaju i poštuju.

Što za Vas znači pojam društveno odgovorno poslovanje?

101 одговор

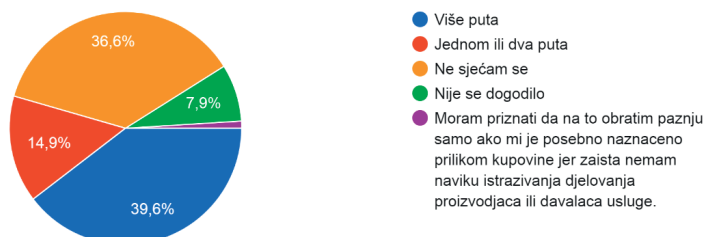

Grafikon 1: Definisanje DOP-a

U sljedećem pitanju smo pokušali i definisati način prepoznavanja DOP-a kod organizacija, gdje smo nastojali kroz odgovore precizirati obrazac ponašanja potrošača. Možemo vidjeti da je najviše odgovora bilo da su ispitanici birali organizacije koje već imaju status društveno odgovorne organizacije.

Možete li se sjetiti slučaja kada je pri izboru nekog proizvoda/usluge prevagnula činjenica da je proizvođač društveno odgovorna organizacija

101 одговор

Grafikon 2: Prepoznavanje društveno odgovornih organizacija

S obzirom na to da je put do potrošača promijenio svoj klasični model, kroz naredno pitanje smo pokušali doći uvida u to kako ispitanici saznaju za rad organizacija. Kroz sam rad smo se mnogo bavili novim medijima, a i kroz istraživački dio potvrdili važnost Interneta i opravdali naše stavove. Možemo vidjeti da je 75% ispitanika za DO organizacije saznao putem Interneta i na taj način se opredijelio za njih i njihove usluge ili proizvode.

Sljedeći blok pitanja bio je namijenjen samo rekreativcima. Na taj način smo željeli vidjeti koliko su oni svjesni postojanja DOP-a u radu sportskih centara, ali i koliko je pandemija korona virusa uticala na njih kada su u pitanju sportske aktivnosti.

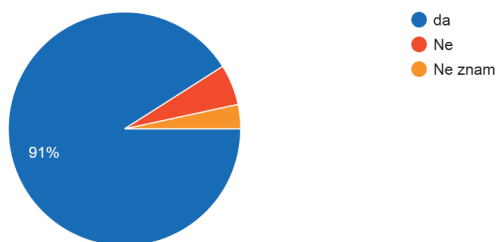
Prvo pitanje je bilo usmjereno na prepoznavanje društvene odgovornosti, te je 75,6% ispitanika odgovorilo da sportski radnici posluju društveno odgovorno. U narednim pitanjima, nastojali smo doznati i kako oni vide DO u sportskim centrima, kao i njihovo poimanje epidemiološke situacije.

Također, 75,6 % ispitanika u grupi rekreativaca je istaklo da je DO smanjenje broja klijenata tokom treninga. Ova mjera je bila propisana, ali smo kroz rad pokušali uvidjeti da li su I rekreativci to shvatili kao vid društvene odgovornosti, što poštovanje epidemioloških mjera svakako jeste u situaciji kakva je zadesila cijeli svijet od 2020. godine.

S obzirom na to da su informacione tehnologije omogućile rad na drugačiji način, sportski radnici su nastojali iskoristiti njihove prednosti i ostati u kontaktu sa svojim klijentima te omogućiti im zdrav način života i tokom lockdowna ili izolacije. Pružanje online treninga putem raznih platformi i društvenih mreža bio je jedini način rada u određenim vremenskim periodima. Upravo takvo zalaganje sportskih radnika prepoznali su i rekreativci.

Da li je društveno odgovorno poslovanje pružanje online treninga tokom pandemije COVID - 19.

89 одговора

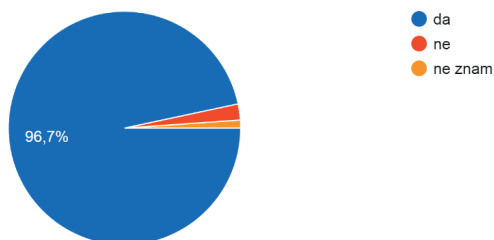

Grafikon 3: DOP je pružanje online treninga

Također, željeli smo dobiti i mišljenje o radu na otvorenom, pokušavajući na taj način pokazati da se i tokom lockdowna može baviti sportom i na taj način pokazati nadležnima da se u pojedinim situacijama može gledati šire i sveobuhvatnije. Prema odgovorima ispitanika, sasvim je sigurno da su rekreativci ovakav vid pružanja usluge prepoznali kao DOP.

Da li je društveno odgovorno poslovanje organizovanje treninga na otvorenom?

90 одговора

Grafikon 4: DOP je pružanje treninga na otvorenom

Osim gore pomenutog, u radu smo pokušali istaknuti da je briga o zdravlju važan segment ljudskog života, a sportski radnici dio društva koji nastoje učiniti ga boljim i kvalitetnijim. Upravo zbog toga, sljedeće pitanje smo formulisali na taj način, gdje su ispitanici

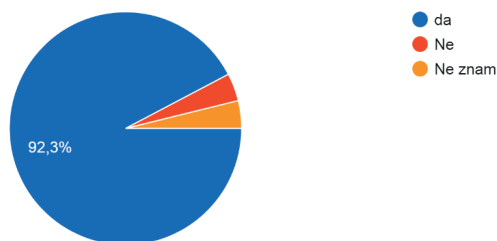
prepoznali da je očuvanje zdravlja i fizičke aktivnosti dooment društveno odgovornog poslovanja koje se direktno poklapa sa samom opštom definicijom DOP-a.

Ono što smo već pomenuli, a to je svjesnost epidemiološke situacije kod rekreativaca. Prikupljajući odgovore na pitanje da li bi dolazili na treninge i tokom lockdowna pokazuje da su prepoznali brigu sportskih radnika o njihovom zdravlju, ali prije svega o prostorijama u kojima se odvija trening, gdje se više nego ikada brine o higijeni, dezinfekciji, broju klijenata i drugim mjerama. Čak 82% ispitanika bi dolazilo na treninge cijelo vrijeme.

Sljedeći blok pitanja, odnosio se samo na sportske radnike, gdje je bilo 26 ispitanika. Ovim smo željeli vidjeti kako oni vide situaciju sa COVID 19, na koji način primjenjuju propisane mjere i prepoznaju li se kao DO organizacija. Prvo pitanje je veoma slično i pitanju koje smo postavili rekreativcima, tako da I ovdje imamo veoma sličnu situaciju. Sportski radnici su nastojali pružiti svoje usluge online putem I na taj način pokazati DO u poslovanju sportskih cenatara.

Da li je ponuda online treninga tokom losckdownda društveno odgovorno poslovanje

26 одговора

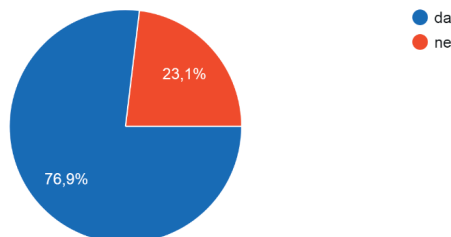

Grafikon 5. Online ponuda treninga kao DOP

Nastojali smo vidjeti i kako je pandemija korona virzsa uticala na samo poslovanje sportskih centara, te možemo vidjeti da je veliki broj sportskih radnika imao smanjene radne aktivnosti, samim tim i samnjene prihode.

Da li ste imali smanjene radne aktivnosti tokom pandemije COVID - 19

26 одговора

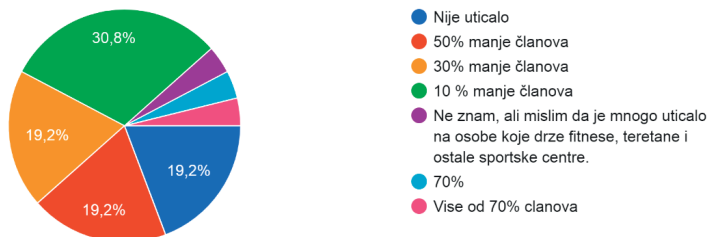
Grafikon 6: Obim rada tokom pandemije

Sljedeće pitanje je trebalo da pokaže kako je zatvaranje sportskih cenatara uticalo na broj klijenata, te je osim ponuđenih odgovora ostavljen i prostor za dodavanje odgovora.

Prema tome, ovdje imamo najšarolikiju sliku do sada tokom istraživanja, ali ono što možemo zaključiti jeste da zatvaranje nije prošlo bez posljedica po biznis sportskih radnika.

Koliko je zatvaranje sportskih centara uticalo na broj vaših članova

26 odgovora

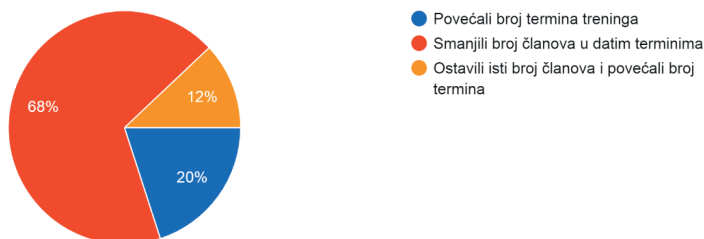

Grafikon 7: Uticaj zatvaranja na broj članova

Već smo ustanovili da je poštovanje epidemioloških mjera dio društveno odgovornog poslovanja. Na koji način su to regulisali sportski radnici kada je u pitanju aktivnost broja članova, možemo vidjeti u grafikonu 8. Iz njihovih odgovora možemo vidjeti da je više od polovine smanjilo broj članova u terminima treninga.

Pridržavanje epidemioloških mjera je u domenu društveno odgovornog poslovanja. Iz tog razloga ste:

25 odgovora

Grafikon 8: Mjere koje su sproveli sportski radnici

Prema sprovedenom istraživanju, mogli smo zaključiti da je briga o zdravlju dio društvene odgovornosti i da veliku ulogu imaju sportski radnici. Način poštovanja DO je moguć u svim organizacijama bez obzira na situacije koje se nameću u modernoj ekonomiji.

Istraživanje je pokazalo da su društvene odgovornosti svjesni svi, od građana do sportskih radnika, te se organizacije koje primjenjuju DO poštuju i uvažavaju. Prema tome, vlada treba da ohrabruje DO preduzeća i saraduje sa svim sektorima privrede. Pandemija COVID 19 je pokazala da vlasti nisu bile spremne na situaciju koja je zadesila cijelu ekonomiju, te da su primjenjivali mjere ne vodeći računa o svim granama privrede.

Također, istraživanje je pokazalo da su sportski radnici spremni da saraduju, uključe se na različite načine i obuču u pružanju usluga da bi održali svoju misiju i svoj biznis.

ZAKLJUČAK

Može se zaključiti da je pandemija vlade gotovo svih zemalja zatekla nepripremljene i bez jasne vizije rješenja. Odluke su bile različite, konfuzne, a ponekada i kontradiktorne. Epidemiolozi i medicinski stručnjaci koji su imali ključnu ulogu pri donošenju mjera vodili su se stečenim znanjem i iskustvima ne obazirući se na ekonomske posljedice. Značajno ograničavanje ili onemogućavanje aktivnosti proizvodi dugoročne i nesagledive posljedice.

Pandemija virusa Covid-19 još nije završena, pa ni sve njene posljedice nisu registrirane i izmjerene. Tokom posljednjih godinu dana moglo se vidjeti da će se posljedice prvo osjetiti u ekonomiji, padom proizvodnje, transporta i plasmana. Uporedo sa porastom nezaposlenosti smanjivaće se potrošnja koja će dodatno usporavati proizvodnju. Brojne uslužne delatnosti, naročito u turizmu i putničkom saobraćaju susreće se sa ogromnim viškovima radne snage. Bankarski sektor će se suočiti sa problemima novih sigurnih plasmana kapitala i nenaplativošću mnogih ranijih investicija. Taj začarani povezani lanac nesigurnosti svakako se odrazio i na sportske radnike, ali i na rekreativce.

Kao smo mogli vidjeti, uprkos zalaganju za društvenu odgovornost, rad sportskih centara nije prepoznat kao nešto što doprinosi privredi a sa druge strane i brojni rekreativci što u nedostatku novca i bojazni za zdravlje, odustaju od ranijih fizičkih aktivnosti.

Također, posledice krize javljaju se i javljaće se u socijalnom polju. Porast nezaposlenosti direktno utiče na porast siromaštva, koje biva praćeno povećanjem imovinskih razlika u društvu. U jako podjeljenim društvima na siromašne i bogate vidljivo slabi socijalna kohezija, solidarnost i tolerancija, a raste netrpeljivost, koja je izvor mnogih sukoba, u kojima, najčešće, siromašni traže socijalnu pravdu, učestalim protestima, štrajkovima i pobunama. Samim tim, smanjuje se želja i motiv organizacija za društvenom odgovornošću.

LITERATURA

1. Aida Bagić, Marina Škrabalo, Lana Narančić Pregled društvene odgovornosti poduzeća u Hrvatskoj, 2006
2. Baldwin, R., Weder di Mauro, B. (2020.): Mitigating the COVID Economic Crisis: Act Fast and Do Whatever It Takes; CEPR Press, 2020.
3. Bartol Letica Korporacijska društvena odgovornost u vrijeme svjetske financijske krize, Doba odgovornosti, 2010.
4. Bartoluci, M., Škorić, S. Menadžment u sportu, Zagreb: Odjel za izobrazbu trenera Društvenog veleučilišta, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2009
5. Bogić A., „ Pogled na društvenu odgovornost reduzeća u BiH“, Academy for Educational Development, Zagreb, 2006
6. Buble M., „ Menadžment“, Ekonomski fakultet, Split, 2009
7. Bulot V., „ Industrijski menadžment“, VTS za industrijski menadžment, Kruševac, 1997
8. Chung, S.; CNN (2020): Cultural events are being canceled amid the coronavirus. So what? Dostupno na: <https://edition.cnn.com/style/article/cultural-events-impact-coronavirus/index.html> (Pristup ostvaren 20.3.2021. u 11:20)
9. Dujanović M., „ Poslovna etika u funkciji menadžmenta“, Zbornik radova ekonomskog fakulteta u Rijeci, Rijeka, 2003
10. Gregurović, M., Gregurović, S., Klempić Bogadi, S., Kumpes, J., Kutu, S., Lazanin, S., Mlinarić, D., Podgorelec, S. (2020); PANDEMIJA I MIGRACIJE. 10.11567/zomdi.2020.1. Dostupno na: https://www.researchgate.net/profile/Snejzana_Gregurovic/publication/341702241_PANDEMIJ

- A_I_MIGRACIJE/links/5ecf87524585152945186533/PANDEMIJA-I-MIGRACIJE.pdf Pristup ostvaren 28.3.2021 u 18:05
11. Hrvatska udruga poslodavac): Društveno odgovorno poslovanje za sve; NACIONALNA STUDIJA, 2013
 12. Prašćević, A. (2020): EKONOMSKI ŠOK PANDEMIJE COVID 19 – PREKRETNICA U GLOBALNIM EKONOMSKIM KRETANJIMA. Dostupno na: <http://www.ekof.bg.ac.rs/wpcontent/uploads/2014/10/011.pdf> (Pristup ostvaren 25.1.2021. U 23:20)
 13. Kolumbić A., „ Poslovna etika, Sinergija, Bijeljina, 2004
 14. Kristijan Krkač : Uvod u poslovnu etiku i korporacijsku društvenu odgovornost, 2007
 15. Majda Tafra – Vlahović Održivo poslovanje, 2011.
 16. Martina Srbljanović: Utjecaj društvene odgovornosti poduzeća na ponašanje potrošača u Hrvatskoj, 2012
 17. Mislav Ante Omelić: Zbirka studija slučaja društveno odgovornog poslovanja, 2012.
 18. Pavić A., „ Društveno odgovorno poslovanje“, MATE, Zagreb, 2003
 19. Z. LACKOVIĆ VINCEK, S. DVORSKI, E. NOVAK: Usporedba društveno odgovornog poslovanja u proizvodnim i uslužnim...EKONOMSKI PREGLED, 68 (3) 267-296 (2017)
 20. Zubović, M. (2009). Utjecaj tjelesnog vježbanja na zdravlje. Čakovec, Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet – odsjek u Čakovcu
 21. World Bank (2020): The Global Economic Outlook During the COVID-19 Pandemic: A Changed World. Dostupno na: <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2020/06/08/theglobal-economic-outlook-during-the-covid-19-pandemic-a-changed-world>
 22. Yamey, G., Gonsalves, G. (2020.): Donald Trump: a political determinant of covid-19; British Medical Journal. Dostupno na: <https://www.bmj.com/content/369/bmj.m1643>